

26. 1605/548.

f 50
Clerical R. 1461
K. 3179

COMMERCIUM

A D

Mare Australe.

*Velut ægri Somnia vane
Finguntur Species. Hor.*

*— Tolluntur in Altum
Ut lapsu graviore ruant. Claudian.*

Editio Secunda.

Auctore H. Randolph. Coll. Om. Ho. Seno

L O N D I N I,

Et prostant venales apud Bibliopolas Lond. & Westm.
MDCC XX.

COMMERCIAL

M. & A. L. L.

COMMERCIIUM

A D

MARE AUSTRALE

INTERLOCUTORES

MARCELLUS, CRASSUS, EUBULUS.

Mar. **S**CIRE velim quare tota trepidatur in Urbe,
Quid sibi vult nimbus peditum, strepitusque
rotarum

Affiduus, turbæque locum properantis ad unum.

Quid monstri est? proditne immani corpore *Taurus*,

Aut *Elephas*? potiusne manus monumenta peritæ

Admiranda vocant vivæ spectacula *Ceræ*?

Crass. Usque adeone Hospes media versaris in Urbe?

Qui fit concursus rogitas? Hæc atria nescis?

Nota magis nulli domus est sua; Compita cernis

Et *Pluti* Delubra Dei; Haud impensius olim

Jani Roma Forum coluit, licet ore moneret

Veridico, ô *Cives* quærenda *Pecunia* primum est.

Aspice sudantem densa farragine turbam,

Miscentur Proceres & vulgus; ut æstuat *Ædes*

Concursu fremituque! ut mille negotia fervent,

Mille volant chartæ *Australis* commercia *Ponti*!

Mar. Fare age, quem *Pontum*, vel quæ commercia narras?

Eu. Ah miser! infandas artes ne quære tuorum,
 Crevit in immensum lucri damnosa cupido
 Incerti, & quacunque placet variabilis hora.
 Ecce ruunt curva in terras, & dedita *Pluto*
 Pectora; certatim *subscribere* nomina plenis
 Quisque cupit chartis, & spe locupletior exit.
 Nam sunt qui perhibent pretio majore *Papyrus*
 Vendi posse tuum, (cùm sit manifesta Phrenesis
 Omnibus) & magicam mandant augescere summam.
 Promittunt montes auri, si credere fas sit,
 Accipies decies geminatos fœnore nummos.

Mar. Hem! quid ais? decies? *Eu.* Audi, tu forte videbis
 Amissos pariter toto cum fœnore nummos.
 Nam tumet, & donec rumpatur, *Bulla* tumescet.

Mar. Emolumenta quidem permagna, & damna recen-
 Sed nunquam adducar *post omnia perdere naulum*. [ses,

Crass. Ne temerè cuiquam credas, ignavior illo
 Non est; *Fortuna* miser abstinet, & timet uti.
 Quid, quod habere nequit prudens contemnere discit,
 Atque animi infelix felices damnat & odit?
 Tu ne cede metu, sed contra audentior ito,
 Si vis esse aliquis, solus qui fortiter audet,
 Collectosque diu sua fert patrimonia nummos,
 Magnas jactat opes, & tantum possidet auri,
 Quantum habet & fidei, cerebrique ad grandia nati.
 Quin age, siquid habes profer, rus vende paternum,
 Vende *Domum* parvosque *Lares*; rape, congere, quicquid
 Venerit

Venerit in medium, conflatum qualibet ex re
 Argentum elicias; *Ponto* committe quod affers
Australi, decies duplicato foenore totam
 Rem deinde accipies. *Mar.* decies duplicata placebit.

Craff. Crede mihi, ingentem, si vis, lucrabere summam;
 Tu modo fer flavum, non est mora longa, metallum,
 Et referes gravidam nummo refluyente crumenam.

Mar. Experiar paucis, levis est jactura, *talentis*.

Eu. Ah! cave ne faxis, facile est se immergere *Ponto*,
 Sed revocare gradum, salvoque evadere nummo,
 Hoc paucis, mihi crede, datum est. Vestigia cernes
 Multa quidem *adversum* spectantia, rara *retrosum*.
 Heu! fuge *Sirenum* illecebras, fuge littus avarum,
 Dum licet, & ripam premis irremeabilis undæ.

Mar. Et tamen huc omnes tendunt. *Craff.* huc Tu (ad *M.*)
 Si cito vis fieri dives, non certior ulla est [quoque tendas,
 Semita, nec brevior. *Eu.* nec quæ magis angat avaros
Tantalidarum animos; tenet insanabile cunctos
 Quærendi *cacoëthes* & acre cupidinis *æstrum*.
 Ulterius semper lucrum trahit, inde ruendi
 In *Pontum* mens prona viris, & dulce videtur
 Bacchari; insanit quisquam? non deficit alter
 Qui magis insanit, sequiturque infanior illo.
 Tu quoque & exiguum, si quis manet, exue sensum
 Non Ratione opus est; huc nemo sobrius intret,
 Nulli fas sano sceleratum infitere limen.
 Quin precor inspicias, credas innare revulsam

Anticyram, abruptisque viros sævire catenis.

Craß. Et tamen inter opes ego mallem insanus haberi
Quam sapere & ringi, nudo magis indigus *Iro*.

Eu. Cedamus victi, & dare pondus idonea fumo
Verba fidem pariant; ubi certi denique fines
Quos ultra transire nefas? trahit *Orbita* lucri
Ulterius semper, nec habet *Fortuna* regressum.
Quid si res subito crescit tibi? crescit & una
Auri sacra fames, & inexsaturabile votum.

Mar. Ast ego contentus modico; cito vendere certum est
Quas emo Divitias. (*Eu.*) plaudo, minus inde periculi est.

Craß. Et lucri minus inde etiam; cunctando videbis
Crescere opes, bone vir, *cunctando restitues rem*.
Magnæ mentis opus durare & fidere *Ponto*.

Eu. *Securum pendente jubes dormire ruina*.
Quid magis infidum pelago? quid mollius unda?
Si paullum à summo descendat, verget ad imum.

Craß. Est operæ pretium Oceani servare refluxus,
Et modo poscere opes, modo spe præsumere lucrum,
Tu (ad *E.*) tamen interea longis rationibu affem
Dividis in partes, cautus metuensque procellæ.
Alter (suadet enim fortuna animusque virilis)
Largas captat opes, & mille *Talenta* rotundat.
Aspice quos subito magna ad fastigia rerum
Protulit ambitio & refluï fiducia *Ponti*.

Eu. Indignor, quoties vulgi pars ultima nuper
Occurrit *Crispinus*, & agnoscendus aprico

Invehitur

Invehitur *Circo*, proceresque equitesque salutant
 Crispinum; (*Mar.*) ô nummi vobis præstantur honores,
 Non homini, nam quid ^{nesci} ~~est~~ usquam turpius illo?

Eu. Sed dedit immodicus dedit hæc discrimina Census;
 Ipse gravem gemma digitum jactare frequenter
 Gaudet, & auratâ pascit de *pyxide* nares.

Indignor, quoties currum rudis implet *Agaso*,
 Et vehitur nitidis quos terferat ipse caballis.

Omnia jam retro sublapsa, & qui modo servus
 Currebat fulgens alieno murice, fastus

Patricia cum veste novos, & nomina fumit,
 Nec cedit fronti, si quando occurrit, herili.

Mar. O Sapiens *Epicure*, tua est sententia *gigni*
De Nibilo Nihilum; tua habet Sententia pondus.

Eu. Si bene quid meministi, *in Nihilum Nil posse reverti*
 Idem etiam cecinit; memori quod corde reponas,
 Ne mentem inficiant ærugo & cura peculi.

Mar. Nil aliud tamen in pretio est. *Crass.* recte, ^{aude]} sapere
 Maeste nova virtute; vides? *Ametbystina* vendunt
 Plerique, & rutilas uxorum pignora gemmas,
 Ne quid inexpertum maneat, quod dulce lucellum
 Augeat, & pulchro superaddere possit acervo.

Eu. Prodigæ nec parcat pretiosæ foemina vesti,
 Nec queritur niveo detracta monilia collo.
 Omnibus hic furor est; ubi spes affulserit auri
 Curritur, & mollis nullo prohibente pudore
 Sexus adest, audetque foro se extrudere virgo;

Utque magis stupeas, thalamos jam mane relinquit.

Mar. Miraris dare vela mari quòd Foemina gaudet?

Quam bene conveniunt! variū & mutabile semper,
Ut Mare, sic etiam mulier; (*Crass.*) quantum instar in ipsis!

Eu. Ut lucro invigilet conducit *Julia* cellam,
Et tanquam præco, populi stipante corona,
Vendit, emit, redimīt; quæstumque edocta virilem
Res agit ipsa suas, artemque acquirit agendo.
Post ubi jam cedunt excussa negotia somno,
Et fora lata silent, cellam tamen ultima claudit,
Invita egreditur, necdum satiata recedit.
Projicit interea superest quodcunque paterni
Et *Laris & Fundi*, nec vasa argentea *Ponto*
Abnuit, haud tales cælatum pondus in usus.
Quod si fallaci volucrique simillima *somno*
Spes abit in *fumum*, & cæpit subfidere *Pontus*,
Tercentum tonat ore *Deos*, *Ereboque* potentes
Voce ciet *Manes*, quæstum execrata dolosum.
Si vero tandem fundo vix excitus imo
Sese iterum extulerit, tum parte laborat in omni,
Siquid emi possit, nullo perterrita damno.

Mar. Huc igitur teneræ, *Augusto* fervente, puellæ
Certatim veniunt, quæsitum oracula *Pluti*?

Crass. Quæsitum veniunt, veniunt quærantur ut ipsæ;
Nam bene scit Virgo, *Ponti commercia* donant
Et *Genus & Formam*, verum cecinere *Poetæ*,
Australi Venus orta *Mari* est; hinc *Forma* refulget

Mille petita procis, spretoque *Cupidinis* arcu,
 Virgo viros passim ferit aurea; nobile vulnus
 Excipiunt juvenes, missumque à Dote calorem.

Mar. Quis renuet tam dulce mori? (*Eu.*) Tibi dulce vide-
 Divitias colere, & blandiri thure potentem [tur
 Non Forma, sed Dote Deam? tumet illa procorum
 Obsequio, & multa crescit damnosa Papyro.
 Quæ tamen inde seges? *Cræso* locupletior esse
 Creditur, expendas, nihil est nisi *Pontus* & ær.

Crass. Perge age, pauperibus semper fuit æqua potestas
 Divitias damnare, atque intabescere lucro,
 Quod dederit *Fortuna* aliis; rumore sinistro
 Te gaudere jubet tua fors; hæc ultio sola est,
 Hæc verò furit incassum; breve tempus, & ingens
 Omnia *Pontus* erit. (*Eu.*) *Pontus* sine littore. (*Crass.*) Cernis
 Præmia quanta ferunt, quodque in mare volvitur aurum,
Austales gazas & *Mississippia* Regna.
 Tanquam iterum in terras pretiosos Jupiter imbres
 Funderet, irriguumque Deus migraret in aurum.

Eu. Magna tonas! dignum tanto quid prodit hiatu?
Chartula nimirum, fiet tibi *Chartula* nummus;
 Hanc *Metamorphosin* nulli cecinere *Poetæ*.
 Quisquis es, ah! sterili nimiam ne crede *Papyro*,
 Ne quod habes subito vilem redigatur ad assem.
Ostendent terris hunc tantum fata, nec ultra
Esse sinet quæstum, docilis *Fortuna* jocari.
 Libera si dederis populo suffragia, Magnus

Corrueret *Pontus*, ruerent Commercia nullis
 Sustentanda modis, propria combusta *Papyro*.
 Nulla Salus *Ponto*: si spe stimulatus habendi
 Ludere vis, minus est & honestius *Alea* damnum
Craß. Invide quid latras? de *Majestate Britannum*
 Detrahis, & rides certamina Divitiarum
 Astutè; *Papam* interea, *reducemque Jacobum*
 Exoptas, penitusque latet sub corde Tyrannus.
 Nulla salus *Ponto*? timido cane talia vulgo,
 At bona pars hominum quibus ardent sanguine venæ,
 Et meliora jubent sperare, & fidere *Ponto*.
 Namque novas vires, haud enarrabile fumet
 Robur, nec metas rerum, nec tempora nôrit.
 Quis numerare queat quot nostræ commoda Genti
 Intulerit *Pontus*, quot vectigalia fausto
 Omine forbuerit, quam largo fonte bonorum
 Ditârit *Britonas*? veluti cum *Ægyptius* amnis
 Insurgit, tumidoque exundat Maximus alveo,
 Pascuaque glebasque fovet; fœcundior omnis
 Luxuriatur ager, felicique ubere fructus
 Explicat, & *Nili* lætabile munus aristas.
 Sic ab inexhausta succrevit *Pontus* Abyssò
Indiam in *Europam* portans; illi ultima *Thule*
 Serviet, & gazas *Tethys* feret omnibus undis.
 Nequicquam vanas acuis rumoribus iras
 Interea, *Pontumque* laceffis improbus, ille
 Floruit, & florescet in omne volubilis ævum.

Mvr. Me me etiam in *Pontum* ducas, sequar omnia tanta
 Quisquis eris, quacunque viam monstraveris ibo,
 Dum mihi sese offert facilem *Fortuna*, suasque
 Pandit opes; vocat ingenti me gurgite *Pontus*,
 Cæruleusque patet gremius; penetralia visam
 Foeta opibus, semperque renatas foenore gazas.
 Quin tu (ad *Eu.*) pone metum, & cautam nimis exue men-
 Vel saltem tantam de me, precor, abjice curam. [tem;
 Non adeo mihi sanguis hebet, vivacior ardet
 Vis animo, votique capax spe præcipit aurum,
*Pactoli*que novi pleno se ingurgitat amne.

Eu. Te mediis *Pactoli* undis ergo injicis ultro,
 Ditior è rutila mox egressurus arena?
 Olim tempus erit, magno cum optaveris emptum
 Intactum venale malum, speciosaque furta
 Oderis, inclusus fallaci carcere nassæ.
 Namque Dies aderint, & ineluctabile tempus,
 Cum fera *Tempestas* velut hoc dilata sereno
 Corruet in *Pontum*, subitoque invadet ovantes
 Et pavor, & duris urgens in rebus egestas.
 Tum miseros inter sparsa formidine cives
 Gliscet perniciēs, augebit quisque tumultum
 Quisque ah! sero nimis metuens sibi; cum simul omnes
 Vendere certarint, & nullus habebitur *Emptor*.
 Ac veluti plenum cum incenderit *Amphitheatrum*
 Ignea vis, lateque furens *Vulcania* pestis
 Delicias ruerit Scenæ, cuneosque virosque

Involvens flammis; olli per iniqua locorum
 Discurrunt trepidi rerum, pariterque ruentes
 Ipsi se impediunt, cæcique urgente ruina
 Præcipitant simul, & si qua datur exitus, omnes
 Agglomerant, vitasque angusto in limine ponunt.

O vanas hominum curas! & cæca futuri
 Pectora! ut ignari passim luctamur opaca
 Errorum in nebula, & densa caligine Fati!
 Tempus erit fero cum sentiet *Anglia* vires
 In *Pontum* absumptas, penitusque exhausta dolebit
 Clam fibi surreptas (heu! non reparabile damnum)
 Et decus, & tutamen opes; periisse videbit
 Imperii nervos, & nomen inane relinqui.
 Sed quid ego hæc furdis nequicquam ingrata revolve?
 Quisque trahit quodcunque potest, atque addit acervo,
 Nemo unquam reputat quanti sibi constat acervus.
 Quisque inhians opibus non sentit publica damna,
 Non videt infaustæ ventura pericula Gentis,
 Non Patriam pereuntem, & naufraga Regna *Britannum*.
 Fata obstant, multoque oculos Deus inficit auro.

Sic *Cassandra* suis magni prænuncia luctus
 Exposuit *Danaumque* dolos, & perfida dona
 Nequicquam; spernit manifesta & vera canentem
 Surda Deum monitis, fatique incredula pubes;
 Nil Virgo præfaga movet, *Priamique* ruinæ,
 Et peritura super crudeli funere *Troja*.

F I N I S.

